

قصیده ای که عشقی در آن به تمسخر جمهوریخواهی رضا خانی پرداخت

۲۶ فروردین ۱۳۹۵ ساعت ۱۰:۲۴

از اواخر سال ۱۳۰۲ شمسی زمزمه هایی مبنی بر بی لیاقتی شاهان قاجار و لزوم تغییر رژیم سیاسی ایران از سلطنت به جمهوری در محافل و مطبوعات وابسته به رضا خان در گرفت. این اقدام رضا خان که به تقلید از آتاتورک صورت می گرفت واکنشهای منفی گسترده ای را در جامعه ایران ایجاد نمود. اگرچه وی تمام توان و دستگاه پلیسی، نظامی، امنیتی و مطبوعاتی خود را برای تحقق این امر بسیج نمود و حتی به سران قشون ابلاغ نمود که شهرستانها را جهت طرح شعار جمهوری آماده کنند لکن تلاش مردم و علما و آزادیخواهان باعث شکست کودتاجیان در طرح ایجاد جمهوری شد.

جوان و تاریخ- کافه هنر

میرزاده عشقی شاعر جوان و پرشور این دوره در قصیده ای طرح جمهوری خواهی رضا خان را به سخره گرفت و آشکار ساخت که مدعیان جمهوریخواهی تحت این پوشش فریبکارانه می خواهند دیکتاتوری را در ایران حاکم گردانند. شعر زیر بخشی از یک چکامه است که توسط محمد میرزای عشقی است در سال ۱۳۳۷ قمری علیه قرارداد ننگین ۱۹۱۹ (و وثوق الدوله) سروده شده است:

نام دژخیم وطن، دل بشنود خون می کند

پس بدین خون خوار اگر شد روبرو، چون میکند؟

آنکه او می گفت "قرآن محو می باید نمود"

حالیا این گفته را با کرده مقرون می کند!

وای ازین مهمان، که پا در خانه ننهاده هنوز

صاحبان خانه را، از خانه بیرون می کند!

داستان موش و گربه، عهد ما و انگلیس

موش را گر گربه بر گیرد، رها چون می کند؟

شیر هم باشیم اگر ما، روبه دهر است او

شیر را روباه معروف است، مغبون می کند

هیچ می دانی حریف ما، چه دارد در نظر؟

این همه خرج گزافی را که اکنون می کند

انگلیس آیا دلش، بهر من و تو سوخته؟

آنکه بهر یک وجب خاک آن همه خون می کند!

می دهد امروز ما را انگلستان پنج غاز

لیک فردا دعوی پنجاه میلیون می کند

دانم آخر جمله ی ما را به ملک خویشتن

بی نصیب از آب و خاک و دشت و هامون می کند

تشییع جنازه پرشور عشقی که به همت سید حسن مدرس به تجمعی اعتراضی علیه رضا خان تبدیل شد

میرزاده عشقی شاعری آزاده و مردمی بود که علیه بیگانگان و عوامل داخلی نظیر وثوق الدوله، رضاخان و ... مبارزه می کرد. از وی اشعار قابل توجهی در قالبهای مثنوی، رباعی، غزل و دوبیتی برجای مانده که بیان کننده افکار این شاعر انقلابی است.

شکست رضاخان در اجرای طرح جمهوریت باعث شد که او قدمهای بعدی خود را برای رسیدن به قدرت حساب شده تر بردارد. در تیر ماه ۱۳۰۳ شمسی میرزادی عشقی در روز روشن ترور شد و در بیمارستان شهربانی به دیار باقی شتافت. تشییع جنازه وی با تلاش مدرس به تظاهراتی سیاسی علیه سردار سپه تبدیل شد.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/۱۹۸۷۷/پرداخت-خان-رضا-جمهوریخواه-تمسخر-عشقی-قصیده>